

4 juli 2024

**Praktische Leidraad
voor de toepassing van de Wwft
ten behoeve van
equipment leasemaatschappijen**

1. Vooraf

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (verder Wwft), ingevoerd in 2008 en herzien in 2018 en 2020 heeft tot doel te voorkomen dat crimineel geld opgenomen wordt in het financieel stelsel waardoor het vertrouwen in het financiële systeem ondermijnd wordt. Leasemaatschappijen die financiële leasing aanbieden, hebben op grond van deze wet een poortwachter functie.

Leasing Nederland-NVL (Nederlandse Vereniging van Leasemaatschappijen) heeft eerder een Richtlijn (2011) en een Praktische Leidraad (2020) gepubliceerd met betrekking tot de Wwft ten behoeve van de equipment leasebranche. Dit document is een geactualiseerde versie van de Praktische Leidraad 2020 en vervangt voorgaande uitingen¹.

Deze Praktische Leidraad beoogt niet de Wwft te vervangen en is geen juridisch bindend document. Leasing Nederland-NVL wil middels dit document de praktische toepassing van de Wwft faciliteren ten behoeve van leasemaatschappijen die bedrijfsmiddelen of *equipment* leasen in de zakelijke markt. Leasemaatschappijen blijven zelf verantwoordelijk om een eigen beleid te ontwikkelen.

2. Basisprincipe van de Wwft: risicogebaseerde aanpak

Met het oog op het voorkomen van het inzetten en witwassen van crimineel geld en het financieren van terrorisme, gaat de Wwft uit van een risicogebaseerde aanpak, de zgn. *risk based approach*. De Wwft schrijft niet in detail voor wat een organisatie precies moet doen, maar hanteert een open norm. Er is geen algemeen toepasbare lijst met maatregelen of activiteiten die voor iedereen geldt. Derhalve ligt de verantwoordelijkheid geheel bij de organisatie, die wordt geacht *zelf* de risico's in kaart brengt en op basis daarvan *zelf* een beleid vast te stellen om de risico's te voorkomen of te mitigeren.

¹ Met uitzondering van het memo '[Praktische invulling inzake de tijdelijke sluiting van het UBO register](#)' dd. 27 juni 2023.

Het gevolg hiervan is dat een organisatie zich een goed beeld moet vormen van de inherente risico's op witwassen en het financieren van terrorisme in of met haar productaanbod, de klanten die zij benadert, de partners met wie zij zaken doet, de processen, de besluitvorming en de executie ervan. De wijze waarop de Wwft wordt toegepast alsook de intensiteit van controles horen gerelateerd te zijn aan de aard en omvang van de risico's.

In ieder geval leidt de Wwft ertoe dat de organisatie:

- een analyse moet maken van de reële klantrisico's zoals beoogd door de Wwft bij het doen van transacties;
- een beleid moet vaststellen waarin – op basis van de vastgestelde inherente risico's - bepaald wordt welke stappen en acties ondernomen dienen te worden vóór het aangaan van de zakelijke relatie of (incidentele) transactie en tijdens de duur van de zakelijke relatie;
- dit beleid daadwerkelijk in de praktijk toepassen, wat o.m. blijkt uit de vastlegging van de acties in het dossier en de systemen, met inbegrip van stukken;
- dit beleid van tijd tot tijd toetsen en waar nodig aanpassen; deze cyclus dient dus met enige regelmaat te worden doorlopen.

Voor het ontwikkelen van een beleid 'op maat' kan nuttig gebruik gemaakt worden van de Bijlage bij deze Leidraad. Deze Checklist biedt een structuur aan en tevens komen alle onderwerpen langs waarover nagedacht kan worden.

3. Leasing van bedrijfsmiddelen en de Wwft

De leden van Leasing Nederland-NVL zijn actief in het verstrekken van leaseoplossingen voor bedrijfsmiddelen op de zakelijke markt. Andere vormen van leasing, zoals *private lease* en autolease, vallen buiten het bereik van Leasing Nederland-NVL en dus ook van deze Leidraad. Het totaal jaarlijks volume aan nieuwe leasecontracten voor bedrijfsmiddelen in Nederland is ongeveer 7 miljard euro groot (in 2023: 7,25 miljard)². Met bedrijfsmiddelen wordt een breed palet aan objecten bedoeld, zoals vrachtwagens, trailers, bestelwagens, heftrucks, bussen en autocars, , hijskranen, bouw- en grondverzetmachines, industriële productie- en verpakkingsmachines, grafische apparatuur, medische apparatuur, ICT en audiovisuele apparatuur, kopieermachines, software, etc.

Typisch voor al deze objecten is dat zij *essentieel of instrumenteel* zijn voor de bedrijfsvoering van de klant (de lessee, de partij die het leasecontract aangaat). Met 'essentieel' wordt bedoeld dat het object nodig is voor de bedrijfsvoering van de klant: een transportbedrijf zet vrachtwagens in om te kunnen transporteren, een drukkerij gebruikt een drukpers, etc. Met 'instrumenteel' bedoelen we dat het object weliswaar niet strikt noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering, maar toch een belangrijke toegevoegde waarde heeft voor de bedrijfsvoering. Denk aan een heftruck, een bestelbus, een

² Bron: Leasing Nederland-NVL, [leasemarkt in Nederland](#).

kopieermachine of IT-apparatuur. Met andere woorden, bij leasing is er altijd een direct en aantoonbaar verband tussen de bedrijfsvoering van de klant en het geleaste object, dat niet alleen kosten oplevert maar direct of indirect bijdraagt aan het genereren van inkomsten.

Bij leasing is er bovendien sprake van een individueel en specifiek object, identificeerbaar middels merknaam, type-aanduiding, registratienummer, chassisnummer, kenteken of andere gegevens die vermeld worden op een factuur, op een leveringsbon en/of in het leasecontract zelf. Het leasecontract stelt het bedrijf in staat het object te gebruiken en/of te verwerven. Het initiatief tot het aangaan van een leasecontract ligt niet bij de leasemaatschappij, maar bij de klant. Ook in de keuze van het object is de klant leidend, de leasemaatschappij heeft hierin geen enkele rol. Wel dient de leasemaatschappij een beoordeling te doen of de aanschaf van het object 'passend' is in relatie tot de activiteiten en omvang van het bedrijf, alsook de financiële draagkracht.

Tot slot gaat het bij leasing in principe om een langdurige verbintenis, leasing is dus 'lang-cyclisch', waarbij in veel gevallen de afschrijvingstermijn (of de economische levensduur) als referentie geldt. Dit is van belang in het kader van het bepalen van het risicoprofiel van leasing in het algemeen.

4. Laag risicoprofiel vanuit Wwft perspectief

Tijdens de voorbereiding van de 4^e EU-Richtlijn 2015/849 is door Leaseurope, de Europese federatie van de leasebranche, gewezen op het laag-risico karakter van leasetransacties in het licht van de risico's op witwassen en terrorismefinanciering³. De elementen die deze stelling onderbouwen zijn de volgende:

- Objectgerelateerde transacties: zoals aangegeven gaat het bij leasing altijd om een specifiek, identificeerbaar object dat met een zakelijk doel wordt ingezet als bedrijfsmiddel. Een incoherentie tussen het lease-object en de bedrijfsactiviteiten van de eindgebruiker wordt door de leasemaatschappij vastgesteld;
- De transactiewaarde staat in directe relatie tot de objectwaarde, die wordt vastgesteld aan de hand van documenten als een factuur, een leveringsbon of een taxatie;
- Langlopende leaseovereenkomsten: een courante looptijd voor leasecontracten ligt tussen de 48 tot 72 maanden;
- Een leasecontract heeft een voorspelbaar patroon qua betalingen: bijvoorbeeld elke maand wordt hetzelfde bedrag betaald. Leasebetalingen worden vaak via automatische incassomachtiging geïnd;
- De meeste leasemaatschappijen accepteren enkel girale betalingen vanuit Nederlandse of andere Europese bankrekeningnummers en geen cash-betalingen, betalingen van een niet-

³ Zie hiervoor: <https://www.leaseurope.org/policy/compliance/fraud>

Europees rekeningnummer of cryptovaluta. Hierdoor is er altijd sprake van een tussenkomende bank, die op haar beurt de nodige KYC-onderzoeken doet conform de Wwft. Dit ontslaat de leasemaatschappij echter niet van het uitvoeren van een eigen onderzoek, zeker wanneer de betaling komt van een buitenlandse bank;

- Het object wordt aangeschaft bij een leverancier, die in de meeste gevallen de leasemaatschappij rechtstreeks zal factureren en dus rechtstreeks betaald wordt door de leasemaatschappij. Dit betekent dat de eindgebruiker (lessee) geen geld ontvangt, maar het object ter beschikking gesteld krijgt;
- In bepaalde gevallen is het lease-object op afstand traceerbaar, of kan bepaalde informatie (draai-uren, uptime,...) van het apparaat op afstand worden uitgelezen.

De stelling van de Europese leasebranche wordt bevestigd door een brief van het ministerie van Financiën aan de Toezichthouder, dat is De Nederlandsche Bank (DNB), gedateerd 22 januari 2010. Hierin wordt gepreciseerd: "Het ministerie is van mening dat de 'financial leasing' maatschappijen aan de Wwft moeten voldoen, maar dat het toezicht daarop van een lage intensiteit kan zijn gelet op het lagere risico op witwassen of het financieren van terrorisme in vergelijking met andere soorten dienstverlening die worden aangewezen in de Wwft". De brief is door DNB op haar website gepubliceerd⁴, de relevantie ervan is onveranderd.

5. Financiële leasing - Operationele leasing

In de 4^e EU-Richtlijn (EU 2015/849) is expliciet sprake van het product 'financial leasing' om het toepassingsgebied van de *anti-money laundering* regeling af te bakenen. In de Nederlandse wetgeving is leasing niet expliciet benoemd, dus is ook niet gepreciseerd of *financial* dan wel *operational* leasing beoogd wordt. 'Lease' is in Nederland geen juridische term, enkel een boekhoudkundige of fiscale kwalificatie van een overeenkomst. In hogergenoemde brief dd. 22 januari 2010 gericht aan de Toezichthouder DNB heeft het ministerie van Financiën aangegeven dat "operational leasing niet onder de reikwijdte van de Wwft valt". Aanvullend hierbij geldt, in de visie van Leasing Nederland-NVL, dat leasemaatschappijen die enkel operational lease aanbieden dus niet onderworpen zijn aan de Wwft, maar dat leasemaatschappijen die beide producten aanbieden dat wel zijn, en dan voor het geheel van hun activiteiten.

Hoewel het Burgerlijk Wetboek geen houvast biedt om het onderscheid te maken tussen beide leasevormen, zijn er in de literatuur voldoende aanknopingspunten te vinden om dit te doen. Een belangrijk criterium is de risicoverdeling tussen de klant en de leasemaatschappij. Ligt het economisch risico ten aanzien van het leaseobject, met name op een waardedaling van het object, vrijwel volledig bij de leasemaatschappij, dan is er sprake van *operational lease*. De klant beoogt primair het gebruik van het object, niet zozeer de eigendom. Bij een financial lease staat het

⁴ Zie hiervoor: <https://www.dnb.nl/media/pb1alfje/reikwijdte-wwft-met-betrekking-tot-leasing.pdf>

financieringsaspect centraal, is of wordt de klant doorgaans eigenaar van het object, en draagt hij alle aan het object verbonden risico's.⁵ Waar een financial lease sterke gelijkenissen vertoont met een (bank)lening, is een operational lease eerder vergelijkbaar met huur.

Volgens cijfers van Leasing Nederland-NVL is 82% van het *leasevolume* en 76% van het *aantal leasecontracten* voor wat betreft bedrijfsmiddelen te kwalificeren als 'financial lease'. Dit betekent dat de focus van de in Nederland opererende equipment leasemaatschappijen gericht is op financiële leasing⁶. In de autoleasemarkt liggen deze verhoudingen anders.

6. Cliëntenonderzoek ('Know Your Customer', ook wel 'KYC')

Essentieel in het kader van het voorkomen van witwassen en het financieren van terrorisme, is dat een organisatie weet met wie zij zaken doet, en dit vaststelt *voordat* de zakelijke relatie wordt aangegaan. Deze controle is van belang voor de vaststelling dat de transacties in overeenstemming zijn met het verwachte transactieprofiel en passend is binnen de (bekende) activiteiten van de klant. Het cliëntenonderzoek, ook wel *customer due diligence* genoemd, stelt de organisatie in staat om:

- de cliënt te identificeren en vast te stellen wat de zakelijke activiteiten van de cliënt zijn;
- de natuurlijke personen die de cliënt vertegenwoordigen te identificeren en vast te stellen of deze daartoe bevoegd zijn;
- te verifiëren of de cliënt ten behoeve van zichzelf optreedt, of voor een derde;
- de uiteindelijke belanghebbende ('Ultimate Beneficial Owner of UBO', zie verder) van een vennootschap of organisatie te identificeren en inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur;
- na te gaan of de UBO een politiek prominente persoon (PEP) is.

Bovengenoemde elementen dienen ook tijdens de duur van de zakelijke relaties getoetst worden (transactie monitoring).

De manier waarop het cliëntonderzoek wordt uitgevoerd wordt door de instelling zelf vastgesteld. Leidende elementen hierbij zijn de risicogebaseerde benadering van de Wwft, alsook 'wat gebruikelijk is in de markt' en de risk appetite van de instelling. Een organisatie dient het cliëntenonderzoek aantoonbaar af te stemmen op de risicogevoeligheid voor witwassen of financiering van terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product en transactie van de organisatie en de beheersmaatregelen die de organisatie daar tegenover stelt.

⁵ H.H.J.M. van Alebeek e.a., Leasing, Financieel Juridische Reeks nr. 22, p. 29-30.

⁶ Dit beeld is al vele jaren onveranderd, zie <https://leasing-nederland.nl/leasemarkt-in-nederland/>

Doorgaans worden in de literatuur drie vormen van cliëntenonderzoek gehanteerd: het vereenvoudigd onderzoek, het normale onderzoek en het verscherpt cliëntenonderzoek. Het onderscheid wordt gemaakt door de organisatie zelf op basis van de risicogebaseerde benadering⁷. In bepaalde gevallen schrijft de wet zelf voor dat een intensiever (dan normaal) onderzoek dient uitgevoerd te worden, namelijk ingeval er sprake is van een politiek prominent persoon (PEP) of indien sprake is van betrokkenheid van een hoog-risico land (de zogenaamde 'EC high risk third countries')⁸. Ook andere wetgeving dan de Wwft kan leiden tot een verscherpt cliëntenonderzoek, zoals bijvoorbeeld de Sanctiewet.

7. Partner-onderzoek

Naast het cliëntenonderzoek is ook een onderzoek naar de zakelijke partners aan de orde. Vanuit Wwft oogpunt is het aangewezen deze partijen eveneens aan een cliëntenonderzoek te onderwerpen. Leasing Nederland-NVL maakt onderscheid tussen drie categorieën van partners:

- **Vendoren:** leasemaatschappijen werken samen met leveranciers die objecten aanbieden aan hun klanten, waarbij structureel gebruik wordt gemaakt van een lease-oplossing. Dit gebeurt doorgaans binnen het kader van een tussen de vendor en de leasemaatschappij voorafgaand gesloten kaderovereenkomst (arrangement). Vendor lease wordt in een separaat hoofdstuk behandeld.

- **Adviseurs en tussenpersonen:** in de financieringsmarkt zijn adviseurs en tussenpersonen actief die bedrijven adviseren omtrent externe financiering. Een aantal van deze tussenpersonen zijn gespecialiseerd in leasing en werken op structurele basis samen met een of meer leasemaatschappijen.

- **Overige partners:** leasemaatschappijen werken samen met partijen die een rol spelen in de waardering en/of de doorverkoop van ex-lease objecten, denk aan handelaars in gebruikt materieel, veilinghuizen, taxateurs, logistiek dienstverleners.

De vraag dringt zich op hoe een leasemaatschappij dient om te gaan met **leveranciers** waar zij technisch-juridisch een object van kopen en de overeenkomstige betaling vereffenen, in principe een occasionele, eenmalige transactie, zonder dat door beide partijen beoogd wordt een (langdurige) zakelijke relatie aan te gaan. De bewuste leverancier komt bij de leasemaatschappij in beeld als gevolg van de keuze door de klant voor een object en de partij die dit object mag leveren. Eventuele contacten tussen de leasemaatschappij en de leverancier spelen zich louter op het operationele vlak

⁷ Instellingen kunnen hierbij nuttig gebruik maken van de niet-limitatieve lijst van indicatoren uit Bijlage III van de AML Richtlijn, zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849>

⁸ Zie hiervoor: https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/anti-money-laundering-and-countermeasures-financing-terrorism-international-level_en

af, vaak betreft het louter de instructie naar welke partij de factuur dient gestuurd te worden. Ook hiervoor geldt de risicogebaseerde benadering. In deze gevallen geldt dat de leasemaatschappij zelf kan bepalen hoe uitgebreid het 'cliëntonderzoek' moet zijn.

8. Sanctiewet

Naast de Wwft is ook de Sanctiewet uit 1977 van toepassing als het gaat om integriteitsrisico's. De sancties zien bijvoorbeeld toe op het voorkomen van ongewenste handel (embargo's) met bepaalde landen en partijen en het voorkomen en bestrijden van terrorisme. Mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne is de voorbije jaren veel meer aandacht voor sancties die opgelegd worden om landen en partijen uit te sluiten van bepaalde economisch-financiële dienstverlening of de handel in bepaalde goederen te beperken. Sancties kunnen leiden tot een bevrozing van financiële tegoeden of activa, tot een verbod om zaken te doen met bepaalde partijen en ook tot een verbod op het verlenen van financiële diensten. Er zijn diverse instanties die sancties kunnen opleggen: nationale overheden, supranationale organisaties (zoals de EU), internationale instellingen (zoals de VN, WHO). Het toepassingsgebied van elk van deze sancties is vaak verschillend. De sancties worden gepubliceerd door de Rijksoverheid of door de relevante instanties.

Instellingen moeten in staat zijn hun cliënten te identificeren en vast te stellen of een sanctie van toepassing is aan de hand van een screening van de toepasselijke sanctielijsten en -regimes. In voorkomend geval dienen zij te weigeren een dienst te verlenen, of de dienst te stoppen.

De sanctiewetgeving kan ook effecten hebben op de toepassing van de Wwft. De vaststelling van een sanctie bij een cliënt door de organisatie zal bij voorkeur ook leiden tot een (hernieuwd) cliëntenonderzoek in het kader van witwassen en terrorismefinanciering waarbij het transactieverleden ook wordt onderzocht. Een en ander kan leiden tot een eventuele melding aan de FIU (zie verder).

9. Iedere organisatie een beleid op maat

De Wwft richt zich primair op het risico op witwassen en terrorismefinanciering, en verplicht iedere organisatie een eigen beleid uit te werken om deze risico's te voorkomen en te mitigeren, uitgaande van het eigen bedrijfsmodel en de eigen risico's.

Bij de ontwikkeling van het beleid is het aangewezen nader in te gaan op volgende onderdelen:

- Type klanten: gekeken wordt naar het soort klanten die de instelling heeft, de indeling ervan in categorieën, de maturiteit van het klantenbestand, de complexiteit van klantstructuren, de relatie van de klant tot het object, etc.;
- Type product: gekeken wordt naar het risico per product of per productgroep;

- Type en inzet van een object: gekeken wordt naar het type object wat geleased wordt, het gebruik ervan alsook de plaats of het land waar het object wordt ingezet;
- Distributiekkanalen: gekeken wordt naar de wijze waarop het leasecontract wordt verkocht of gesloten;
- Transactiemonitoring of een *event driven review* van de cliënt: welke gebeurtenissen in de klantrelatie aanleiding kunnen geven tot het heropenen van de cliëntonderzoek;
- Het bijhouden van eventuele nieuwe instructies door de Toezichthouder en/of het bijhouden van eventuele meldingen inzake Sancties.

Met het oog hierop heeft de Toezichthouder DNB een aantal instrumenten en handvatten ontwikkeld die helpend zijn om de analyse te maken, en dus om het beleid te ontwikkelen. Dit instrumentarium is te allen tijde te raadplegen via de website van DNB en het 'open boek toezicht'

- De DNB Leidraad WWft en Sw, alsook de Regeling Toezicht Sanctiewet
- De DNB Wwft Q&As en Good Practices
- Andere documenten zoals het rapport 'van herstel naar balans' en 'SIRA meer waar het moet, minder waar het kan'

In het kader van het toezicht op de naleving van de Wwft, toetst DNB met enige regelmaat bij onder toezicht staande instellingen de kwaliteit van de inrichting van systemen, beleid, procedures en processen, alsook de vastlegging van de acties en de manier waarop het beleid zelf van tijd tot tijd wordt getoetst aan de praktijk.

10. Indicatoren voor een verhoogd risicoprofiel

In bepaalde gevallen kan er sprake zijn van indicatoren die kunnen wijzen op een verhoogd risico vanuit het oogpunt van de Wwft. Deze indicatoren moeten aanzetten tot verhoogde waakzaamheid, zowel bij de aanvang van een leasecontract als gedurende de looptijd. In de Richtlijn EU 2015/849 zelf worden, met name in de bijlage III van de Richtlijn) eveneens indicatoren genoemd. Hieronder een niet-limitatieve lijst van indicatoren te geven welke zijn toegespitst op leasing:

- Abnormaal hoge aanbetsaling die ongevraagd aangeboden wordt;
- (Herhaald) openbreken of vervroegd afkopen van een leasecontract, waarbij de eindgebruiker het object verwerft (en daarbij de kosten voor lief neemt), zonder bedrijfsmatige onderbouwing of onduidelijke herkomst van de gelden;
- Verandering van UBO gedurende de looptijd van het contract (zie verder);
- Verandering van eindgebruiker tijdens de looptijd van het contract, zonder het contract open te breken of dit te melden;
- Objecten van hoge waarde in relatie tot de omvang van de onderneming;

- Objecten die in aanmerking komen voor *dual use*⁹;
- Onbekende leverancier;
- Verzoek om cash-betalingen aan te nemen;
- Weigering van automatisch incasso;
- De leasebetalingen zijn afkomstig van verschillende bankrekeningen of worden niet betaald door de 'normale' eindklant/gebruiker;
- Betaling vanuit een niet-Europees bankrekeningnummer;
- Gebruik van crypto-currencies;
- Negatieve pers- of mediaberichten rond het bedrijf, de UBO of gerelateerde personen.

Daarnaast kan in het beleid aandacht besteed worden aan specifieke risico's, zoals:

- Risico's bij doorhuur van objecten: de lessee is niet zelf gebruiker van de objecten, maar stelt deze ter beschikking aan derden;
- Risico's bij remarketing (doorverkoop) van objecten o.a. uitvoer van objecten naar landen in de periferie van 'verdachte landen' (risico op doorsluizen);
- Risico op simulatie, dit is het opzetten van een legale onderneming als dekmantel voor illegale activiteiten.

Eerder in dit document is reeds aangegeven dat de aanwezigheid van een PEP uit hoofde van de wet leidt tot een verscherpt cliëntonderzoek. Evenwel dient ook dit te gebeuren op basis van een feitelijke risicobeoordeling. Zo komt het voor dat klanten onderdeel zijn van private stichtingen of stichtingen van openbaar nut, zoals bijvoorbeeld het geval is bij scholen en onderwijsinstellingen, ziekenhuizen en zorginstellingen, musea en culturele organisaties, religieuze organisaties en kerkgenootschappen, filantropische instellingen, samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, etc. Bij dergelijke organisaties kan het voorkomen dat leden van het bestuur of de toezichthouder te kwalificeren zijn als PEP. De aanwezigheid van een of meerdere PEP's in de bestuursorganen is op zichzelf geen reden om de hele organisatie aan een verscherpt cliëntonderzoek te onderwerpen, voor zover uit andere elementen van het dossier blijkt dat de transactie plaatsvindt binnen de normale bedrijfsvoering van de organisatie.

11. Fraudebestrijding en Wwft

Naast risico's op witwassen en terrorismefinanciering zal een leasemaatschappij vanuit het perspectief van kredietrisico ook oog hebben voor het bestrijden van fraude. Hoewel het hier gaat om een andere risicocategorie, kan er toch sprake zijn van een verband of zelfs overlap tussen witwassen en fraude. Het is zelfs een meer reëel risico voor de leasemaatschappij dat zij slachtoffer

⁹ Objecten die voor zowel dagelijks gebruik als militaire doeleinden kan worden gebruikt worden aangemerkt als *dual-use* goederen.

wordt van frauduleus handelen, dan dat zij te maken krijgt met een directe vorm van witwassen of het financieren van terrorisme.

Fraude is een breed begrip. Gedacht kan worden aan volgende gevallen (niet exhaustief):

- Leasing van dezelfde objecten bij meer dan één leasemaatschappij (dubbele financiering);
- Vervalsing van bestelbons, leveringsdocumenten, facturen, identificatiedocumenten met het oog op het onttrekken van gelden aan de leasemaatschappij;
- Verduistering of diefstal van geleaste objecten;
- Het kunstmatig opdrijven van de waarde van een object;
- Vervalste taxaties;
- Identiteitsfraude;
- Valse voorstelling van kredietwaardigheid (o.a. vervalste KvK documenten, vervalste jaarrekeningen of accountantsdocumenten);
- Oplichting, samenspanning, inzet van stromannen;
- Het moedwillig beschadigen van een object of het ontvreemden van onderdelen;
- Fraude met kilometers en/of draai-uren.

Daarnaast kan een object zelf ook ingezet worden om misdrijven te plegen, denk aan een bestelbus die gebruikt wordt om gestolen goederen te vervoeren. Tot slot zijn er de klassieke gevallen van verzekeringsfraude en BTW fraude (o.a. BTW-carrousel met het buitenland).

In elk van deze gevallen dient de leasemaatschappij zich af te vragen of en hoe er sprake is van een ongebruikelijke transactie in relatie tot witwassen, en naargelang de uitkomst hiervan een melding bij de FIU of aangifte te doen.

12. Vendor Lease en de Wwft

Een belangrijk onderdeel van de leasemarkt, ongeveer 40%, is **Vendor Lease**¹⁰. Dit is een structuur waarbij bedrijfsmiddelen en diensten in de vorm van een langlopend contract door of via een leverancier (de 'Vendor') worden aangeboden aan klanten/gebruikers. Het idee hierbij is dat de klant/gebruiker geheel 'ontzorgd' wordt. De klant/gebruiker betaalt gedurende de overeengekomen looptijd een maandelijkse termijn, waarin het gebruik van het object, de financieringskost, maar ook eventuele andere diensten in vervat zitten. Het leasecontract wordt dus geïnitieerd door de leverancier van deze bedrijfsmiddelen (bijv. kopieermachines, heftrucks,...).

In deze structuur blijft de eigendom van het object initieel bij de Vendor, maar verkoopt deze het object aan de leasemaatschappij en draagt zo de juridische eigendom over. De Vendor ontvangt de koop prijs meteen, wat hem in staat stelt zijn werkkapitaal op peil te houden.

¹⁰ Bron: <https://leasing-nederland.nl/leasemarkt-in-nederland/>

Vendor leasing is een groeimarkt die gekenmerkt wordt door een aantal trends die in de zakelijke markt worden waargenomen, in zowat alle marktsegmenten (MKB maar ook het grootbedrijf), waarbij de klant/gebruiker één of meer van volgende doelen nastreeft:

- Gemak van budgetteren en betalen: object en dienstverlening in één maandbedrag;
- De gebruiker hoeft zelf niet te zoeken naar financiering;
- Flexibiliteit: soepel kunnen opschalen of reduceren van de dienst naargelang de behoefte
- De voorkeur geven aan gebruik boven bezit of eigendom van een object ('van bezit naar gebruik');
- Variabele kosten: bedrijven wensen enkel te betalen voor het effectieve gebruik ('pay-per-use') in plaats van een vast bedrag;
- Risico's willen verleggen naar derde partijen of de Vendor zelf.

De leasemaatschappij sluit met de Vendor een zgn. Vendor-arrangement, waarin het kader van de samenwerking wordt beschreven, zoals bijvoorbeeld het risicoprofiel van de eindgebruiker, het toepassen van standaard algemene voorwaarden en de restwaarde van de objecten. Voor de leasemaatschappij is de Vendor een 'business partner' waarmee structureel wordt samengewerkt, en die wordt onderworpen aan integriteitstoetsen, zoals voorgeschreven in de Wwft.

Er is in deze structuur sprake van een commerciële relatie tussen de Vendor en de eindgebruiker, zowel in het pre-sales traject als gedurende de gehele looptijd van de lease. Immers, tussen de Vendor en de gebruiker gelden bepaalde afspraken inzake onderhoud, uptime, fix&repair, monitoring en dienstverlening op afstand, het bijhouden van tellerstand en/of het vaststellen van effectief gebruik, het tijdig updaten van software of het beveiligen tegen virussen. Kenmerkend is dat in tegenstelling tot de Vendor, de leasemaatschappij geen direct *commercieel* contact heeft met de eindklant. De rol van de leasemaatschappij beperkt zich tot het financieren van het object in het kader van het 'Vendor-arrangement' en het nemen van een financieel risico op de gebruiker, met name het risico dat deze faillieert. Indien dit zo voorzien is in het Vendor-arrangement zal de facturatie van de maandtermijn door de leasemaatschappij gebeuren, in de plaats van de Vendor.

Vendor lease bestaat in twee varianten: *disclosed* of *undisclosed* vendor lease. Met *disclosed* wordt bedoeld dat de gebruiker er kennis van heeft dat de leasemaatschappij de financier (crediteur) van de transactie is. Dit kan o.a. blijken uit de facturen die de gebruiker ontvangt. Bij een *undisclosed* transactie blijft de Vendor het volledige gezicht naar de gebruiker toe. De keuze tussen beide oplossingen heeft vaak te maken met de positie die de Vendor wenst in te nemen bij de gebruiker.

In beide gevallen is er geen sprake van een rechtstreekse *commerciële* relatie tussen de leasemaatschappij en de eindgebruiker. De vraag is dan ook of de leasemaatschappij deze gebruikers

dient te beschouwen als 'klant' of niet. Ingeval het gaat om een *disclosed* structuur wordt er geacht een zakelijke relatie te ontstaan, hetgeen leidt tot een cliëntenonderzoek door de leasemaatschappij. Bij een *undisclosed* structuur is dat niet noodzakelijk het geval omdat er andere elementen, zoals het betalingsverkeer, meegenomen dienen te worden in de afweging, echter ook hiervoor geldt dat de leasemaatschappij op basis van de inherente risico's zichzelf alsnog tot het uitvoeren van cliëntonderzoek kan verplichten.

De leasemaatschappij kan bij Vendor lease het cliëntenonderzoek geheel (met uitzonderingen van de verplichtingen op het gebied van transactiemonitoring) of gedeeltelijk delegeren aan (medewerkers van) de Vendor. Zoals bepaald in de Wwft zal dit in het beleid van de leasemaatschappij moeten worden vastgelegd, waarbij er in ieder geval over gewaakt dient te worden dat (de medewerkers van) de Vendor kennis hebben van de risico's die de Wwft beoogt. Er dient opgemerkt te worden dat de medewerkers van de Vendor niet in de plaats komen van de medewerker van een financiële instelling. Van een delegatie van cliëntenonderzoek kan slechts sprake zijn binnen duidelijk omliggende kaders die deel uitmaken van het Wwft-risicobeleid van de organisatie, waarbij bijzondere aandacht gaat naar de specifieke risico's in een vendor lease structuur. De finale verantwoordelijkheid blijft bij de leasemaatschappij.

13. Objecten aan het einde van het leasecontract

De bepalingen van het leasecontract voorzien in ieder geval wat er gebeurt met het object bij de afloop van het contract. Bij een financial lease gaat de eigendom bij het betalen van de slottermijn direct over naar de eindgebruiker. In andere gevallen kan de eindgebruiker een eventuele optie lichten om de eigendom van het object zelf te verwerven tegen betaling van een tussen partijen te bepalen bedrag. Als de eindgebruiker deze optie niet kiest, komt het object opnieuw in bezit van de leasemaatschappij. Daarnaast zijn er gevallen waarbij de eindgebruiker geen koopoptie heeft, zodat het object na afloop van het contract terug gaat naar de leasemaatschappij.

Wanneer de leasemaatschappij het object behoudt of terugneemt, kan deze ervoor kiezen het object opnieuw in te zetten in een leasecontract, of het object meteen te gelde maken. In dat laatste geval wordt vaak gebruikt gemaakt van handelaren, die zoals hoger aangegeven vaak structureel samenwerken met de leasemaatschappij. Ook op deze partijen moet er een cliëntonderzoek worden uitgevoerd.

14. Vastleggen in dossier en Algemene Verordening Gegevensbescherming ('AVG')

Ten overvloede wellicht geldt in deze materie dat partijen zorg moeten dragen voor het vastleggen van het cliëntenonderzoek in een dossier. Met name in het kader van het cliëntenonderzoek zoals vereist door de Wwft en zoals uitgevoerd conform het beleid binnen elke organisatie, worden data verzameld en bewaard. Hierbij dient de nodige aandacht te gaan naar het respecteren van de AVG in

verband met het opslaan van persoonsgebonden data. Instellingen dienen dus bij de ontwikkeling van hun beleid ook de bepalingen van de AVG mee te nemen. Dit is niet *in scope* van deze Praktische Leidraad.

15. Verplichting tot het raadplegen van het UBO-register

Een Ultimate Beneficial Owner (hierna: UBO) is de natuurlijk persoon die (i) direct of indirect houder is van meer dan 25% van de (toonder)aandelen, stemrechten of het eigendomsbelang bijvoorbeeld door middel van recht op uitkering van de winst, reserves of liquidatie-uitkering of (ii) direct of indirect op andere wijze de uiteindelijk belanghebbend eigenaar is van, of de uiteindelijke zeggenschap heeft over de rechtspersoon. De wet verplicht rechtspersonen tot het registreren van informatie over hun UBO of pseudo-UBO in het UBO-register dat door de Kamer van Koophandel bijgehouden wordt.

De Wwft-plichtige instellingen moeten het UBO-register raadplegen alvorens een nieuwe zakelijke relatie met een juridische entiteit aan te gaan. Dit betekent dat een organisatie dient vast te stellen *dat* de UBO's zijn geregistreerd¹¹. Indien dit niet het geval zou zijn, is het niet toegestaan een nieuwe zakelijke relatie aan te gaan. Met andere woorden, er is geen transactie mogelijk met een bedrijf waarvan de UBO's niet geregistreerd zijn. Dit is echter alleen vast te stellen via consultatie van het UBO-register.

Op de datum van dit document is consultatie van het UBO-register door Wwft instellingen niet mogelijk, als een indirect gevolg van de uitspraak van het Europees Hof van Justitie op 22 november 2022, waarin gesteld werd dat de publieke openstelling in Nederland van het UBO-register in strijd was met principes van privacy. Op basis van dit arrest heeft de minister van financiën bevolen tot de onmiddellijke sluiting van het UBO register. Zo lang het consulteren van het register onmogelijk is, geldt er ook geen terugmeldingsplicht voor Wwft instellingen, ingeval zijn verschillen opmerken tussen de informatie in het register en informatie waarover zij zelf beschikken.

De minister bereidt inmiddels een wet voor tot openstelling van het register, echter op dit moment zijn de uitvoeringsmodaliteiten van deze wet nog niet precies bekend. In de tussentijd zijn er overgangsmaatregelen bepaald, waarvan de meest recente is opgenomen in de Kamerbrief dd. 17 april 2024¹². De minister schrijft hierin dat met ingang van 1 juni 2024 een bedrijf met betrekking tot de *eigen UBO gegevens* een gewaarmerkt uittreksel kan opvragen bij de KvK en dit overleggen aan de Wwft instelling. Later is aangegeven dat deze datum van 1 juni 2024 door technische problemen niet haalbaar is en de ingangsdatum verschoven is naar 1 augustus 2024¹³. Hiermee komen eerdere

¹¹ Niet elke organisatie dient UBO's te registreren, zie de informatie op de website van de [KvK](#).

¹² [Kamerbrief 17 april 2024](#)

¹³ [Registratie in UBO-registers | Financiële sector | Rijksoverheid.nl](#)

overgangsmaatregelen die bepaald waren in de brieven van 14 april 2022¹⁴ en 20 januari 2023¹⁵ te vervallen. In verband met de diverse overgangsmaatregelen heeft Leasing Nederland-NVL een protocol¹⁶ uitgewerkt ten behoeve van leasemaatschappijen, waarbij het aangaan van een zakelijke relatie onderworpen is aan een op risico-inschatting gebaseerde analyse. Dit protocol, in combinatie met het opvragen van een gewaarmerkt uittreksel welke de UBO per 1 augustus 2024 zelf kan opvragen bij de KvK, kan toegepast worden tot op het moment dat leasemaatschappijen toegang krijgen tot het UBO register.

Vanaf het moment dat de toegang tot het UBO register weer hersteld is, dient de Wwft instelling weer zelf het UBO register raadplegen en wordt de terugmeldingsplicht opnieuw geactiveerd.

16. Melding ongebruikelijke transacties

Naast het verplichte cliëntenonderzoek (vereenvoudigd, regulier of verscherpt), geldt onder de Wwft ook de verplichting om ongebruikelijke transacties te melden bij de Financial Intelligence Unit (FIU). Leasemaatschappijen zijn ook verplicht deze meldingen te doen en door de FIU genoemd onder instellingen die geen bank zijn, maar wel bancaire activiteiten verrichten.¹⁷

Een melding van een ongebruikelijke transactie dient onverwijld¹⁸ te gebeuren en kan gevolgen hebben voor het dossier van de klant, ook al geldt er een geheimhoudingsplicht (de leasemaatschappij mag de klant niet op de hoogte stellen van een melding). Het kan overigens ook gaan om een voorgenomen transactie of ingeval het cliëntonderzoek ongebruikelijke informatie oplevert. De meldingsplicht geldt op basis van objectieve indicatoren, zoals bijvoorbeeld een bepaald grensbedrag ingeval van een specifiek type transactie, of op basis van subjectieve indicatoren, zoals het vermoeden van een ongebruikelijke transactie. Er hoeft niet noodzakelijk sprake te zijn van een 'verdachte' transactie, aangezien de wet voorziet dat deze kwalificatie enkel door de opsporingsautoriteiten kan toegekend worden.

De FIU staat een ruim meldingsbeleid voor om de reden dat meer meldingen leiden tot meer data, en dat verdachte transacties dank zij de koppeling van data gemakkelijker kunnen worden gedetecteerd. Een verduistering van een object kan één element zijn in een geheel van transacties die in hun samenhang wijzen op witwassen en andere vormen van criminaliteit.

¹⁴ [Kamerbrief 14 april 2022](#)

¹⁵ [Kamerbrief 20 januari 2023](#)

¹⁶ ['Praktische invulling inzake de tijdelijke sluiting van het UBO register' dd. 27 juni 2023.](#)

¹⁷ Zie <https://www.fiu-nederland.nl/nl/meldergroep/259>

¹⁸ Binnen de 14 dagen.

17. Regelmatig herzien van het eigen beleid

Omdat marktomstandigheden en het productaanbod kunnen veranderen, maar ook omdat criminelen nieuwe manieren bedenken om geld wit te wassen, is het aangewezen het eigen beleid van tijd tot tijd te herzien. De Toezichthouder vraagt dat ook, maar geeft geen concrete aanwijzingen om de hoeveel tijd dit dient te gebeuren. Tenzij er een tussentijdse aanpassing nodig zou zijn, bijvoorbeeld naar aanleiding van het ontdekken van criminele transacties, lijkt een herzieningstermijn van 2-3 jaar redelijk of bij materiële wijzigingen in de bedrijfsvoering, strategie of bijvoorbeeld het productaanbod.

18. Nuttige links

[Wwft](#)

[DNB Leidraad Wwft en Sw](#)

[DNB Q&As en Good Practices Wwft](#)

[DNB Integriteits Risico Analyse](#)

[Financial Intelligence Unit Nederland](#)

[AFM Leidraad Wwft \(download\)](#)

BIJLAGE: CHECKLIST

Met volgende elementen kan een leasemaatschappij rekening houden om een eigen beleidsdocument inzake Wwft op te stellen.

1. Algemeen profiel van de organisatie

- Naam, aandeelhoudersstructuur, vestiging(en), fte's,...
- Algemeen productaanbod, positionering in de markt

2. Geografische gegevens

- In welk land zijn de cliënten gevestigd?
- In welk land vinden de transacties plaats?
- In welk land bevinden zich de geleaste objecten?
- Met welke landen doe ik op voorhand sowieso geen zaken?

Hierbij speciale aandacht voor (i) mogelijkheid tot doorverhuur van objecten en (ii) voor landen in de periferie van 'verdachte landen'.

3. Type klant:

- Welk type klant bedien ik? Zakelijke klanten, consumenten
- Welke klantcategorieën kan ik onderscheiden?
- Welk segment van de markt bedien ik? Corporates, Midcorporates, Overheid, Semi-overheid, MKB, zzp?
- Welke sector/branche bedien ik? Bijv. specifieke branches zoals de Bouw, Transport, Industrie, Landbouw, Zorg, Onderwijs etc.
- Welk type klant, sector, branche past niet binnen mijn risk appetite en bedien ik niet?

Hierbij aandacht voor concentratie in bepaalde sectoren.

4. UBO

- Hoe wordt de Ultimate Beneficial Owner van de rechtspersoon in kaart gebracht?
- Heeft de rechtspersoon een UBO geregistreerd bij de KvK?
- Heeft de rechtspersoon bewijs van melding bij de KvK?
- Wie zijn de natuurlijke personen die optreden als vertegenwoordiger van zakelijke klanten: doe ik zaken met de UBO zelf, of met een inkoopmanager, facility manager, financieel manager, etc.? Hoe worden deze personen geïdentificeerd?
- Hoe verifieer ik de aangegeven UBO's?

Hierbij aandacht voor de situatie waarbij het UBO register niet kan geraadpleegd worden en welke maatregelen genomen worden om deze informatielacune op te vangen.

5. Distributie van leaseproducten

- Is de eindgebruiker van het bedrijfsmiddel degene die de beoogde leasetransactie initieert, door middel van een aanvraag voor een leasecontract?
- Hoe wordt deze aanvraag gedaan? Via kantoren, eigen adviseurs, vendoren, externe adviseurs?
- Via online kanaal, al dan niet binnen een beveiligde omgeving waarbij alleen toegang verleend wordt aan vooraf geïdentificeerde partijen.

Bepaalde instellingen bieden hun producten enkel aan aan bestaande, dus vooraf geïdentificeerde klanten, binnen een beveiligde online omgeving.

6. Type leaseproduct, looptijd en betaling

- Welke type leaseproduct wordt aangeboden? Kwalificeer het product (huurkoop, financial lease, operational lease, sale-and-lease-back,...)
- Wat is de normale gemiddelde looptijd van de aangeboden leasecontracten?
- Heeft de eindgebruiker de mogelijkheid om het leasecontract vervroegd te beëindigen?
- Welke kosten zijn eventueel verbonden aan vervroegde beëindiging van een leasecontract?
- Hoe worden de leasetermijnen betaald? Uitsluitend via bankrekening, eventuele cashbetalingen?

Hierbij aandacht voor de vraag of het aannemelijk is dat de gelden waarmee de leasetermijnen betaald worden voortkomen uit de normale bedrijfsvoering.

7. Object

- Welke objecten wordt er geleased? Beoordeel de courantheid van de objecten
- Zijn de objecten individueel identificeerbaar?
- Gebeurt de identificatie middels een openbaar kenmerk, zoals een kenteken?
- Voor welk doel wordt het object bij de eindgebruiker ingezet? Valt dit binnen de normale activiteiten van de eindgebruiker?
- Is de waarde van het object vast te stellen aan de hand van een factuur (van de leverancier)?
- Hoe wordt omgegaan met minder courante objecten waarvoor een lease-aanvraag wordt gedaan?

8. Monitoring van de transactie

- Bepaal de indicatoren die aanleiding kunnen geven tot een tussentijdse herbeoordeling van de transactie (*event driven review*).
- Wordt gekeken naar de frequentie van het vervroegd beëindigen van leasetransacties?

- Wordt gedurende de looptijd gemonitord van welke bankrekening de betalingen afkomstig zijn?
- Wordt de waarde van het object gemonitord gedurende de looptijd van het leasecontract?

-

9. Remarketing

- Wat gebeurt er met het object na afloop van het leasecontract (zie ook 'type leasecontract')?
- Welke partijen treden op in het proces van wederverkoop van het object?
- Zijn deze partijen geïdentificeerd met het oog op Wwft-risico's?
- Hoe lopen de betaalstromen ingeval van doorverkoop van het object?

10. Vereenvoudigd cliëntonderzoek

- Waaruit bestaat een vereenvoudigd cliëntonderzoek?
- Op welke partijen is dit van toepassing?
- Bepaal de lijst van documenten die hierbij nodig zijn.
- Bepaal de klanten of andere partijen waarop een vereenvoudigd onderzoek van toepassing is.
- Bepaal wie binnen de organisatie fiat kan geven voor de transactie, en/of eventuele uitzonderingen kan accorderen.
- Bepaal hoe en waar de documenten worden vastgelegd en wie daarvoor verantwoordelijk is.

11. Normaal cliëntonderzoek

- Waaruit bestaat een normaal cliëntonderzoek?
- Op welke partijen is dit van toepassing?
- Bepaal de lijst van documenten die hierbij nodig zijn.
- Bepaal de klanten of andere partijen waarop een normaal onderzoek van toepassing is.
- Bepaal wie binnen de organisatie fiat kan geven voor de transactie, en/of eventuele uitzonderingen kan accorderen.
- Bepaal hoe en waar de documenten worden vastgelegd en wie daarvoor verantwoordelijk is.

12. Verscherpt cliëntonderzoek

- Waaruit bestaat een verscherpt cliëntonderzoek?
- Op welke partijen is dit van toepassing?
- Bepaal de lijst van documenten die hierbij nodig zijn.

- Bepaal de klanten of andere partijen waarop een verscherpt onderzoek van toepassing is.
- Bepaal wie binnen de organisatie fiat kan geven voor de transactie, en/of eventuele uitzonderingen kan accorderen.
- Bepaal hoe en waar de documenten worden vastgelegd en wie daarvoor verantwoordelijk is.

13. FIU meldingen

- Wat zijn voor de instelling triggers voor een ongebruikelijke transactie?
- Wanneer en wie doet de FIU melding?
- Wat is het gevolg van de melding voor de klant of het klantdossier?
- Hoe zijn de processen rondom de melding vormgegeven?